

Yargısal meslek kuruluşları

© 13 Eylül 2022, 09:58

Hâkim, savcı ve avukat meslekleri, yargının kurucu unsurlarıdır. Zira bu üç meslek tez, antitez ve sentez işlevlerini üstlenerek uyumsuzlukları çözerler. Roller üstlenseler de birbirinin eksikliğini ve yanlışını ortaya çıkararak uyumsuzluk konusu olayı aydınlatırlar ve hukuk kuralının en isabetli hali ile uygulanır sağlayarak adaleti birlikte gerçekleştirirler. Bu üç asli unsurdan birisi olmazsa ya da görevini yapmazsa yargı olmaz. Birisi aksarsa, tamamı ve adalet ak Mahkemede, kanun önünde, zenginle fakirin, kralla reayanın eşit olması için bu üç asli mesleğin bilgi, tecrübe, yetkinlik ve sair imkanlarının denk olma fakat hepsinin de tam bağımsız olması gerekir.

Denkliklerini sağlamak için bu üç asli meslek grubunu ve kuruluşlarını yeknesak olarak yapılandırmak gerekir. Yeknesak yapılandırma, her bir meslek grubuna mesleklerini diğerleri ile yarış ederek en iyi şekilde geliştirme görevi, özgürlüğü ve imkânı verir; aralarında gelişme odaklı yarışmayı sağlayarak birini yek diğerinin geliştirici bir antagonisti haline getirir. Geri gidiş ve yozlaşmaları önleyerek tüm sistemi ileriye götürür.

Türkiye'de bu üç meslek grubu birbirine hiç de denk değildir. Hakimler ve savcılar için dört derecesi ve ilaveten istinaf ve temyiz mahkemesi üyeliği olan kariyer sistemi vardır. Avukatlar için ise bir kariyer sistemi hiç yoktur. Öte yandan avukatların bağımsız ve güçlü meslek kuruluşları, baroları var iken, hi ve savcılarının kendi meslek kuruluşları yoktur. Kariyer ilerlemeleri bir disipline bağlı olan hakimler ve savcılarının, onları dış baskı ve etkilere karşı koruyan meslektaş dayanışması ve güvenceleri bulunmuyor. Buna karşın isteyenlerin arzu ettiği her işi yapabildiği, mesleki gelişimleri kişisel çabalarına bağlı olan avukatlar ise tam bağımsız meslek kuruluşları vasıtasıyla dışarıdan gelecek etki ve baskılara karşı oldukça güçlü bir meslektaş dayanışmasına ve desteğe sahiptirler. Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) ise hâkim ve savcılarının meslektaş dayanışmasını sağlayan bir kuruluş olmaktan çok uzak.

Ruhsatını yeni almış genç ve tecrübesiz bir avukat, yılların tecrübesine sahip, mesleğinde temayüz etmiş hâkim ve savcılarının görev yaptığı Yargıtay'da temyiz duruşmasına katılabilmektedir. Tecrübesiz avukat, kişisel duruş ve mesleki yeterlilik bakımından oldukça dezavantajlı bir duruma düşmekte, işin toplam kalitesi düşerken haklar zayı olabilmektedir. Buna karşın bir hâkim haksız yere tayin edildiğinde meslektaşlarının gıkı bile çıkmazken, duruşmadaki sözü kesilen bir avukatı, gerektiğinde tüm barolar güçlüce savunabilmektedir.

Hâkim ve savcılar, meslek kuruluşu boşluğunu, dernek ve sendika gibi resmi oluşumlar yoluyla doldurmaya çalışmaktadır. Bu oluşumlar, mensuplarının yargıdaki hiyerarşisine paralel şekillenmekte, İtalya'da görüldüğü gibi kıdemlilerin gençlere hâkim olmasıyla sonuçlanmaktadır. İç bağımlılık oluştuğunda yargı sistemi, 1970'li yıllarda Türkiye'de olduğu gibi, kontrolü ele geçirenlerin yararına çalışarak tüm toplumu bir grup yüksek hâkimin eline teslim eder. Derin yolsuzluklara neden olmasına rağmen kolayca fark edilemez ve önlenemez olan bu durum, siyasilerin yargıyı bağımlı hale getirmesinde en büyük etkidir.

Dolayısıyla yargı meslek mensuplarının denkliğini sağlamak, bağımsızlığını güçlendirmek, hizmetin kalitesini artırmak için hâkim ve savcılarının da kendi meslek kuruluşlarına sahip olması ve her seviye meslek mensuplarının adil olarak temsil edilmesi bir zorunluluktur.